

OPPSUMMERING AV SLUTTRAPPORTER FRA 33 SKOLEEIERE I PROSJEKT BEDRE VURDERINGSPRAKSIS

Her oppsummeres erfaringer og tilbakemeldinger fra 33 skoleeiere og 77 skoler/læresteder som har deltatt i utprøvingen av kjennetegn på måloppnåelse i fag. Oppsummeringen følger områdene for rapportering i brev fra Utdanningsdirektoratet til skoleeier datert 28.11.08

(<http://skolenettet.no/nyupload/Moduler/Vurdering/081128%20Brev%20til%20skoleeiere%20om%20sluttrapport%20med%20mal.pdf>)

Bør det innføres nasjonale kjennetegn på måloppnåelse i fag?

Et stort flertall av skoleeiere/skoler sier at de ønsker nasjonale kjennetegn. Begrunnelsene for dette er:

- Vil være til støtte for mer faglig relevant og rettferdig vurdering, at det vil være et nyttig verktøy i vurderingsarbeidet.
- Vil kunne bidra til at lærere får en bedre forståelse for kompetansemålene og innholdet i læreplanen. Arbeid med kjennetegn forutsetter diskusjon om målene i læreplanen, og kan være et nyttig redskap for å sette seg mer grundig inn i læreplanen og kompetansemålene.
- Vil kunne være et nyttig utgangspunkt for lærerne i forhold til en diskusjon om hvordan man kan kjenne igjen ulike måloppnåelse hos elevene, og kan avdekke eventuelle ulike oppfatninger om hva man forventer at elevene skal kunne.

Imidlertid påpeker de fleste skoler/læresteder en del forutsetninger som må ligge til grunn dersom det innføres nasjonale kjennetegn. Kjennetegnene må støttes av veiledningsmateriell og forklaringer til skolene om hva som er hensikten og hvordan de skal forstås. I tillegg mener mange at de bør følges av mer konkrete eksempler på hvordan de kan brukes i opplæringen. Mange vektlegger også at selv om det blir nasjonale kjennetegn, er effekten i forhold til å utvikle en mer rettferdig og faglig relevant vurderingspraksis avhengig av at skolene selv gjør et arbeid med å diskutere og tolke kjennetegnene. Mange skoler, spesielt på barnetrinnet, mener at dersom det skal innføres nasjonale kjennetegn, må disse være så konkrete at elever og foresatte kan forstå dem. Noen ønsker kjennetegn på flere årstrinn enn i utprøvingen, og noen få også på hvert trinn, ikke bare de med kompetansemål. Det er delte meninger om hvorvidt det bør innføres kjennetegn i alle eller i noen fag.

Skoleeiere og skoler som har arbeidet med ferdigstilte eksempler på kjennetegn (modell B og C) er tydelige på at eksemplene på kjennetegn som de har prøvd ut må bearbeides før de eventuelt kan brukes som nasjonale kjennetegn. De opplever eksemplene de har prøvd ut som for generelle, uklare og vagt formulert.

Bør kjennetegnene være veiledende eller bindende?

De aller fleste som ønsker nasjonale kjennetegn mener de bør være veiledende. Dette begrunnes med at det er svært viktig å gi rom for lokale utviklingsprosesser, og at de som har kommet langt, lettere kan tilpasse det til egne systemer. Noen advarer mot at bindende kjennetegn kan begrense lærernes profesjonelle vurderingskompetanse.

Har lærernes vurderingspraksis endret seg i løpet av prosjektperioden?

Alle skoleeiere rapporterer om at deltakerne har lært mye av å delta i prosjektet, og at dette i stor grad har bidratt til å endre praksis på skoler/læresteder. Flere nevner at en viktig grunn til disse endringene er at arbeidet i prosjektet går direkte inn i kjerneoppgaven i skolen. Gjennom

utprøvingen har lærerne fått mer kompetanse og bevissthet knyttet til hva vurdering i Kunnskapsløftet innebærer. Når det gjelder endringer i vurderingspraksis framhever mange økt kjennskap til kompetansemålene og erfaring med hvordan vurdering kan foregå med utgangspunkt i disse. Mange viser til økt grad av tolkningsfellesskap og at vurderingsarbeidet er blitt forenklet og tidsbesparende for lærerne. Flere nevner også at vurderingen nå er mer oversiktlig for alle. Lærerne har blitt tydeligere på hva som er læringsmålene og på kriterier/kjennetegn på måloppnåelse.

Arbeidet med kjennetegn har også bidratt til større grad av elevinvolvering og økt forståelse for innhold i vurderingen hos elevene. Dette gjelder både vurdering av egen læringsprosess og hva de blir vurdert etter. Tydeligere og mer faglige tilbakemeldinger til elevene framheves av mange. Flere skoler melder om at endringene i praksis ser ut til å ha effekter på elevenes læring og motivasjon.

De som har jobbet med modell B (kjennetegn på høy måloppnåelse) melder i større grad enn andre om at de har fått et endret fokus når det gjelder å ha et høyt ambisjonsnivå for opplæringen.

Prosjektet har innad på mange skoler bidratt til en bedre tilrettelegging for samarbeid og tolkningsfellesskap. Det at skoleledelsen har prioriterer og motivert i arbeidet, og at det har vært avsatt tilstrekkelig tid og ressurser, har også vært en viktig faktor for å endre vurderingspraksis. Det påpekes også at aktiv involvering av skoleeiere og universitets- og høgskoleinstitusjoner kan bidra til varige endringer av praksis.

Kompetansebygging

De aller fleste skoleeiere har etablert samarbeid med universitet eller høgskole. Det er gjort svært ulike erfaringer når det gjelder utbytte av samarbeidet. Noen skoler peker på veiledningen som viktig for lærernes motivasjon og endring av vurderingspraksis. Andre, spesielt videregående skoler, melder om utfordringer i samarbeidet, blant annet at de har opplevd manglende kompetanse hos universiteter/høgskoler, og at skolene selv var usikre på hvilke behov de hadde. En del av disse melder om at de har hatt mest utbytte av samarbeid innad på skolen og med andre skoler.

Flere steder ble det inngått gjensidige avtaler mellom skoleeier og universitet/høgskole. Et eksempel på dette er at universitet/høgskole stilte med matematikkdiraktikere og skolen stilte med kunnskap om praksis og vurdering. Samarbeidet gavnet på den måten alle. Etter manges oppfatning bør tiltak som har til hensikt å bidra til praksisendring og kompetanseutvikling i vurdering vare over tid. En hensiktsmessig arbeidsform er en veksling mellom arbeid på egen skole og arbeid i nettverk, f.eks. med andre skoler, der lærere får reflektert over og delt erfaringer fra egen praksis.

Erfaringsspredning

Alle skoleeiere rapporterer om arbeid med erfaringsspredning i eget skoleeierområde. Skoleledere, prosjektledere og lærere ved prosjektskolene har blitt brukt som forelesere på eksterne samlinger om vurdering og på planleggingsdager i kommunen. Noen skoleeiere rapporterer også om at ressurspersoner i prosjektet har blitt brukt i hele fylket og i nabofylker. Mange poengterer at strategier for spredning er viktig, og at de som har erfaringer med prosjektet er gode "endringsagenter" for andre skoler i skoleeierområdet.

Råd/kommentarer til direktoratet

En klar tilbakemelding til direktoratet er at det har vært viktig at alle involverte målgrupper har vært aktive medspillere. Samtidig har det vært viktig at nasjonale myndigheter fulgte opp, både gjennom midler og ved deltakelse i/organisering av nettverk. Mange skoleeiere opplevde det blant annet som viktig både å bli stilt krav til og at de hadde ansvar for utviklingen av prosjektet lokalt. En del skoleeiere melder om at de har fått økt kjennskap til utfordringene vedrørende vurderingspraksis ved sine skoler.